

Вітаємо в Словаччині!

В цій брошурі підготованій ініціативою Хто допоможе Україні та газетою Denník N ви зможете знайти деякі відповіді на ваші запитання, а також інформацію куди звертатись за допомогою.

В Словаччині є багато людей, які хочуть та готові допомогти.

В багатьох містах вже працюють інформаційні пункти, де добровольці будуть раді надати вам підтримку, допомогу та пораду.

Проживання в Словаччині та законодавство

Корисні посилання

Більше інформації, FAQ, форми для завантаження, а також інформація про інші можливості отримання захисту (притулок, додаткова охорона) знайдете на: www.helpukraine.sk/ua#residence-in-slovakia

1. 1. Особи з українським громадянством

Після в'їзду до Словаччини громадяни України можуть перебувати тут в рамках безвізового режиму протягом 90 днів. Однак, під час перебування в Словаччині на умовах візового режиму, ви не маєте право на офіційну працю та медичне страхування.

Тому, якщо ви бажаєте залишитися в Словаччині, ви можете отримати статус біженця, звернувшись за тимчасовим притулком. **Тимчасовий притулок** – це особливий вид захисту, який надається людям, змушеним покинути Україну через війну.

Подати заяву на отримання статусу біженця ви можете у центрах великої місткості в Гумennomу, Міхаловце та Братиславі, або в будь-якому найближчому до вас відділі поліції у справах іноземців (cudzinecká polícia).

Неповнолітні також повинні бути присутніми при подачі заяви на зняття біометричних даних. Отримавши тимчасовий притулок, ви отримуєте дозвіл на допустиме проживання в Словаччині, можливість працювати без дозволу на роботу та доступ до медичного обслуговування. Водночас, ви повинні залишатися на території Словацької Республіки протягом терміну дії дозволу на проживання.

Тимчасовий притулок діє до кінця року. Уряд, ймовірно, продовжить його, якщо буде потреба.

В якості альтернативи, ви можете подати заяву про надання притулку (azyl), що є більш трудомістким адміністративним процесом, який може тривати до 6 місяців.

Шукачі притулку з України та члени їхніх сімей також можуть почати працювати, щойно подадуть прохання про притулок.

ЗАЯВА ПРО НАДАННЯ ТИМЧАСОВОГО ПРИТУЛКУ НЕ Є ОБОВ'ЯЗКОВА.

Якщо ви хочете залишитися в іншій країні Європейського Союзу, подайте заяву на отримання тимчасового притулку там.

Анкету «Реєстрація тимчасового притулку» також можна заповнити онлайн. Це значно прискорить адміністративні процеси безпосередньо в поліції у справах іноземців.

Якщо ви вже давно перебуваєте в Словаччині, у вас немає дозволу на проживання і ви не знаєте, чи варто подавати заяву про надання тимчасового притулку, зверніться до Ліги з прав людини. Гаряча лінія: **0800 222 350**, на яку можна телефонувати з 7:00 до 22:00 щодня. Ви також можете написати їм на пошту: ukrajina@hrl.sk чи в їх соціальних мережах. Більше на: www.ukrainslovakia.sk

1. 2. Особи, які не мають громадянство України

Словаччина дозволяє в'їзд всім особам, які прибувають з України, в тому числі негромадянам України, якщо вони можуть указати свій паспорт/посвідчення особи

та легальне проживання в Україні.

Ви отримали штамп у паспорті при в'їзді. Дозвіл на в'їзд до Словаччини означає, що ви можете тимчасово перебувати тут на законних підставах, але це не означає, що у вас є можливість вільно пересуватися по території Європейського Союзу. Якщо ви хочете подорожувати далі, вам необхідно дізнатися, які умови в'їзду в країну, через яку ви проїжджаєте, для громадян України. Одразу після в'їзду зв'яжіться з посольством вашої країни, повідомте про свою ситуацію та попросіть допомоги у виїзді зі Словаччини.

1. 3. Зобов'язання звітності

Кожен іноземець, який приїжджає до Словаччини і не є громадянином Європейського Союзу або членом сім'ї громадянина Європейського Союзу зобов'язаний повідомити адресу свого проживання на території Словацької Республіки протягом 3 робочих днів після в'їзду на територію Словацької Республіки у відповідний відділ поліції у справах іноземців (за адресою місце проживання) особисто або поштою.

- Якщо ви громадянин ЄС або член сім'ї громадянина ЄС, цей період становить 10 робочих днів. Якщо ви мешкаєте у готелі або хостелі, це зобов'язання надавач житла виповнить за вас.

Ми рекомендуємо надіслати звіт поштою, оскільки поліція у справах іноземців наразі не обробляє запити, крім запитів про тимчасовий притулок.

Житло

Корисні посилання

Більше інформації: www.helpukraine.sk/ua#housing

Є багато людей, які готові запропонувати вам свої будинки, котеджі, квартири, кімнати для короткострокового чи довгострокового проживання. Хто допоможе Україні (Kto pomože Ukrajině) – це онлайн-платформа, яка об'єднує попит і пропозицію. Заповніть анкету на сторінці і ми зв'яжемося з вами.

Особи, які подають заяву про надання притулку, розміщуються у відділенні міграційної служби в Гумennomу. Особи, які просять про надання тимчасового притулку, мають можливість перебувати в приміщенні міграційної служби в Гумennomу або, якщо можливо, у приватному житлі під час процедури надання тимчасового притулку.

Отримати інформацію можна також в пункті перетину кордону, або на інформаційних стендах прикордонної поліції чи гуманітарних організацій.

Залежно від Ваших можливостей, також є комерційні пропозиції квартир у словацьких агентствах нерухомості, хостелах та готелях.

Закон полегшить перебування українців

Словацький парламент схвалив пакет поправок до дев'ятнадцяти законів Lex Україна, які вирішують проблеми, що виникають у зв'язку з хвилею біженців. Про що йдеться?

Тимчасовий притулок

Підтвердження тимчасового притулку – найпростіший спосіб для українців захиститися від війни. Він не вимагає тривалих офіційних процедур і є квитком на допомогу біженцям у всіх сферах. Щоб отримати його в Словаччині, українці повинні спочатку зареєструватися. Однак реєстрація не є підтверджуючим документом, що надає статус тимчасового притулку. Тимчасові «переселенці» (odídenci) також можуть зареєструватися через онлайн-форму, що прискорить її обробку.

Після заповнення бланку, тимчасовий «переселенець» повинен особисто прийти до відділення поліції у справах іноземців у будь-якому відділенні поліції, де вони отримають документ тимчасового притулку. Цей документ можна отримати у великих центрах, які держава облаштувала в місцевих спортзалах у Гуменному, Міхаловцях і Нітрі.

Цим документом українець підтверджує свій статус під час пошуку роботи чи візиту до лікаря або при зарахуванні дитини до школи.

Допомога на проживання

Парламент погодився, що ті, хто прихистив українців, які попросили тимчасового притулку в Словаччині, мають право на фінансову допомогу. Допомога на особу старше 15 років за добу становить 7 євро, для дитини до 15 років сума становить половину. Проте уряд також встановив верхню межу надбавок на проживання. За однокімнатну квартиру – це 500 євро на місяць, за двокімнатну – 750 євро, за три житлових кімнати орендодавець отримує максимум 1000 євро і за чотири і більше кімнати 1250 євро.

Фізичні особи чи компанії повинні будуть укласти договір на проживання з українцями. Розмір надбавки на проживання та вимоги контракту регулюватимуться урядовою постановою. Гроші за проживання

муніципалітети та міста мають нарахувати до кінця червня, а мешканець має щомісяця підтверджувати, що житло йому все ще надається.

Як шукати роботу

Після цих поправок, тимчасові «переселенці» зможуть реєструватися в центрі зайнятості та використовувати програми підтримки своєї інтеграції. Роботу українець повинен шукати самостійно. Все, що вам потрібно, це документ тимчасового «переселенця» (odídencia). Роботодавець може працевлаштувати його без зайвої бюрократії з центру зайнятості.

Якщо фірма найме людину зі статусом тимчасового «переселенця», то протягом 7 днів вона повинна заповнити спеціальний формуляр – інформаційну карту. До неї прикріпити копію договору про найм і копію документа, що українець є тимчасовим «переселенцем» (odídenc).

Якщо українці хочуть працювати в школах, офісах, соціальних службах, їм не доведеться підтверджувати свою добросовісність спеціальною довідкою (про судимість) з України. Це

зобов'язання замінюється «чесною» заявою (čestné vyhlásenie).

Якщо вони хочуть працювати в сфері освіти, то повинні надати експертний висновок з питань освіти. Однак для педагогічних працівників діє особливе правило. Крім «чесної» заяви, роботодавець також вимагатиме подання психологічного висновку про психічну придатність, який не може бути старше одного року. Медичний працівник, який здобув освіту за межами Європейського Союзу і має лише визнаний диплом, але ще не склав необхідні іспити а, отже, не має визнаної професійної кваліфікації в Словаччині, може допомогти в догляді за пацієнтами шляхом тимчасового стажування в усіх медичних закладах, лікарнях та амбулаторіях.

Охорона здоров'я

Українці зі статусом біженця або тимчасового «переселенця» мають до червня гарантовану невідкладну та необмежену медичну допомогу.

Біженцям без статусу держава гарантує невідкладну допомогу на 30 днів. Біженці підпадуть під державне страхування,

яке покриватиметься державою (Všeobecná zdravotná poisťovňa).

Звільнення від зборів

Українці, які працевлаштовані в Словаччині, а отже, мають медичне страхування, і їдуть в Україну, бо повинні пройти військову службу, не повинні платити медичні внески під час відсутності у Словаччині.

Підприємці з України, які до війни вже працювали в Словаччині, а тепер виїхали воювати на батьківщину, не мають робити внески на допомогу у випадку хвороби та обов'язкове пенсійне страхування. Після повернення вони можуть доплатити внески, щоби не втратити права на пенсію.

Фінансова допомога

Подати заяву на отримання матеріальної допомоги може будь-який громадянин України, якому поліція у справах іноземців видала документ тимчасового «переселенця» (odídencia). Допомога при матеріальних потребах становить 68,80 євро на особу на місяць. Заявку на допомогу при матеріальній скруті необхідно подавати до кінця місяця.

Якщо батько (або мати) з України має одну або не більше чотирьох дітей, він має право на 130,90 євро. Тимчасовий «переселенець» може отримувати як захисну допомогу (70,40 євро на місяць), так і допомогу на утримання дитини (19,30 євро на місяць).

Якщо мати/батько віддає дитину в державний, муніципальний дитячий садок, вона/він отримуватиме 80 євро на місяць. Якщо віддає її в приватний дитячий садок або нею опікується няня, внесок становить 280 євро. Якщо за дитиною доглядає бабуся, внесок становить 41,10 євро.

Звільнення від комісій

Автомобілі з українськими державними номерами не повинні мати дорожніх веньеток. Гуманітарні колони знову будуть звільнені від митних зборів. Утриманці будуть звільнені від деяких місцевих податків. Їм не доведеться платити податок за собаку, проживання чи комунальні відходи.

Зузана Колларова

Транспорт

Корисні посилання

Більше інформації про транспортні сполучення (потяги, автобуси, літаки) в Словаччині та інших країнах знайдете на www.helpukraine.sk/ua#transport

На багатьох пунктах перетину кордону надається безкоштовний трансфер місцевою владою.

– від прикордонного пункту Вишне-Немецке безкоштовне автобусне сполучення до залізничного вокзалу в Кошице та Міхаловце (міста, в яких можна пересісти на потяг).

– якщо у вас немає можливості добратися від прикордонного пункту до місця проживання, зверніться до працівників поліції або прочитайте інформацію на інформаційних стендах. Багато офіційних перевізників надають безкоштовний проїзд для громадян України, які можуть пред'явити дійсний паспорт або ID-картку. Дізнайтеся більше інформації безпосередньо на залізничному чи автовокзалі.

Також є можливість перевезення легковим автомобілем у межах Словаччини. Декілька організацій організують безкоштовні трансфери на прикордонних пунктах. Якщо вам потрібна допомога, заповніть анкету на <https://www.helpukraine.sk>. Або зверніться до волонтерів, які мають

доступ до транспортних баз. Якщо ви вирішите їхати приватним транспортом, будьте обережні та перевірте постачальника транспортних послуг, щоб уникнути високої плати та можливих незручностей. Ви можете попросити показати посвідчення особи та повідомити ім'я та номер телефону водія своїм близьким.

У столиці Словаччини-Братиславі створено інформаційний пункт на Головному залізничному вокзалі, де можна дізнатися всю необхідну інформацію. Інфопункт також знаходиться на автовокзалі Ниви. Громадський транспорт у Братиславі безкоштовний, потрібно лише вказати українську ID-картку або паспорт. Транспортні сполучення можна знайти на www.maps.google.com, а також на порталі

www.cp.sk

Усі автомобілі вагою до 3,5 тонн, зареєстровані в Україні, повинні мати звільнення від обов'язку мати віньєтку на словацьких автомагістралях під час надзвичайного стану.

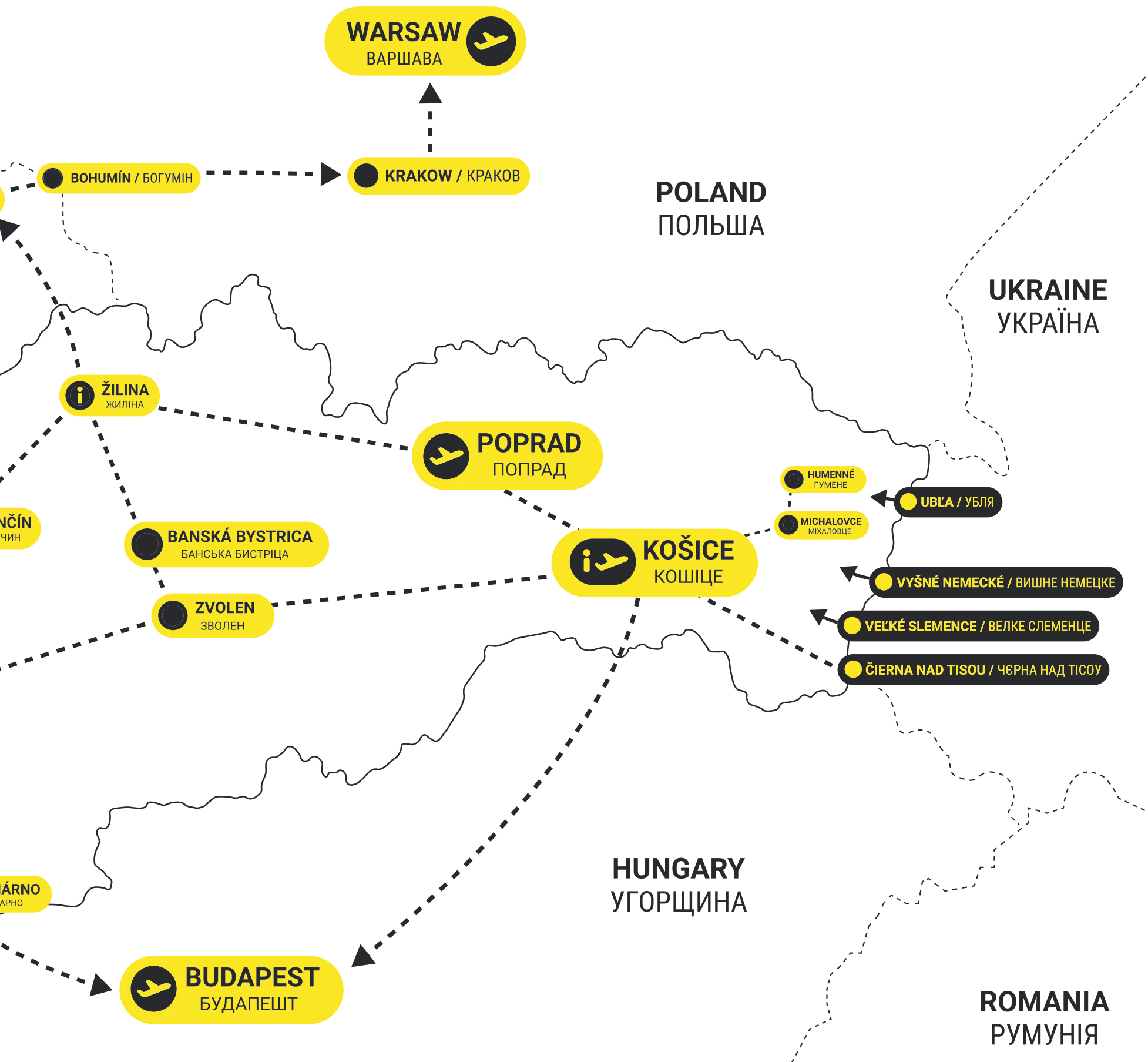

RAILWAY CONNECTIONS

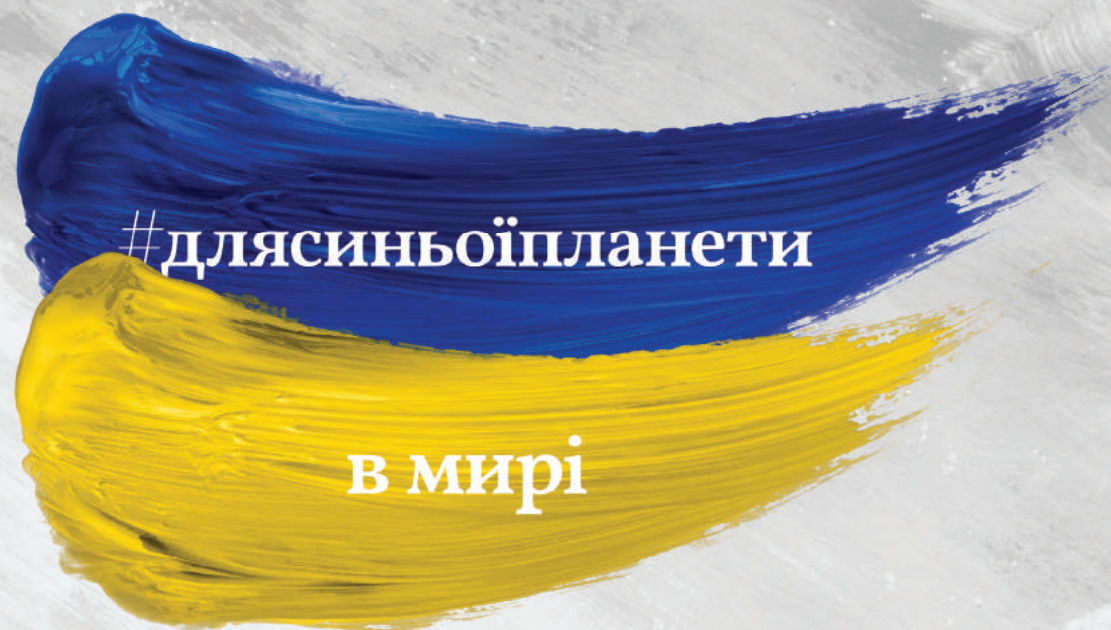
Головні сполучення потягів зі сходу Словаччини на захід

21:54 Гуменне → 23:45 Кошице → 0:59 Попрад → 3:10 Жиліна → **05:49 Братислава**
19:30 Гуменне → 21:57 Кошице → 23:33 Попрад → 1:40 Жиліна → 3:37 Острава → **7:55 Прага**
21:13 Кошице → 22:31 Попрад → 0:41 Жиліна → 2:14 Острава → **6:00 Прага**

Потяги з Кошіце до Братислави

03:57 Кошіце	→	05:14 Попрад	→	07:24 Жиліна	→	09:47 Братислава
05:57 Кошіце	→	07:15 Попрад	→	09:24 Жиліна	→	11:47 Братислава
07:11 Кошіце	→	08:18 Попрад	→	10:10 Жиліна	→	11:54 Братислава
07:57 Кошіце	→	09:15 Попрад	→	11:24 Жиліна	→	13:47 Братислава
09:57 Кошіце	→	11:15 Попрад	→	13:24 Жиліна	→	15:47 Братислава
11:57 Кошіце	→	13:15 Попрад	→	15:24 Жиліна	→	17:47 Братислава
13:57 Кошіце	→	15:15 Попрад	→	17:24 Жиліна	→	19:47 Братислава
15:57 Кошіце	→	17:15 Попрад	→	19:24 Жиліна	→	21:47 Братислава
21:57 Кошіце	→	23:33 Попрад	→	05:24 Жиліна	→	07:47 Братислава
23:45 Кошіце	→	01:01 Попрад	→	03:10 Жиліна	→	05:49 Братислава

Обмінюємо українську гривню на євро

Обмінюємо гривні в Братиславі в Tatracentrum на площі Hodžovo námestie, в Гуменному та Міхаловцях, готуємо приміщення у Кошіцях. Інформацію українською мовою про пункти обміну можете отримати на лінії DIALOG Live * 1100 або на сайті www.tatrabanka.sk/en/help-ukraine-ua/

Спрощуємо банківські продукти

Забезпечуємо безкоштовне обслуговування існуючих та нових поточних рахунків для громадян України.

Зняття готівки в нашій банкоматній мережі безкоштовне.

Міжнародні грошові перекази в Україну безкоштовні.

Спрощуємо банківські послуги

У прикордонній зоні маємо 4 банкомати:
2x Vyšné Nemecké, 1x Ubl'a, 1x Veľké Slemence.

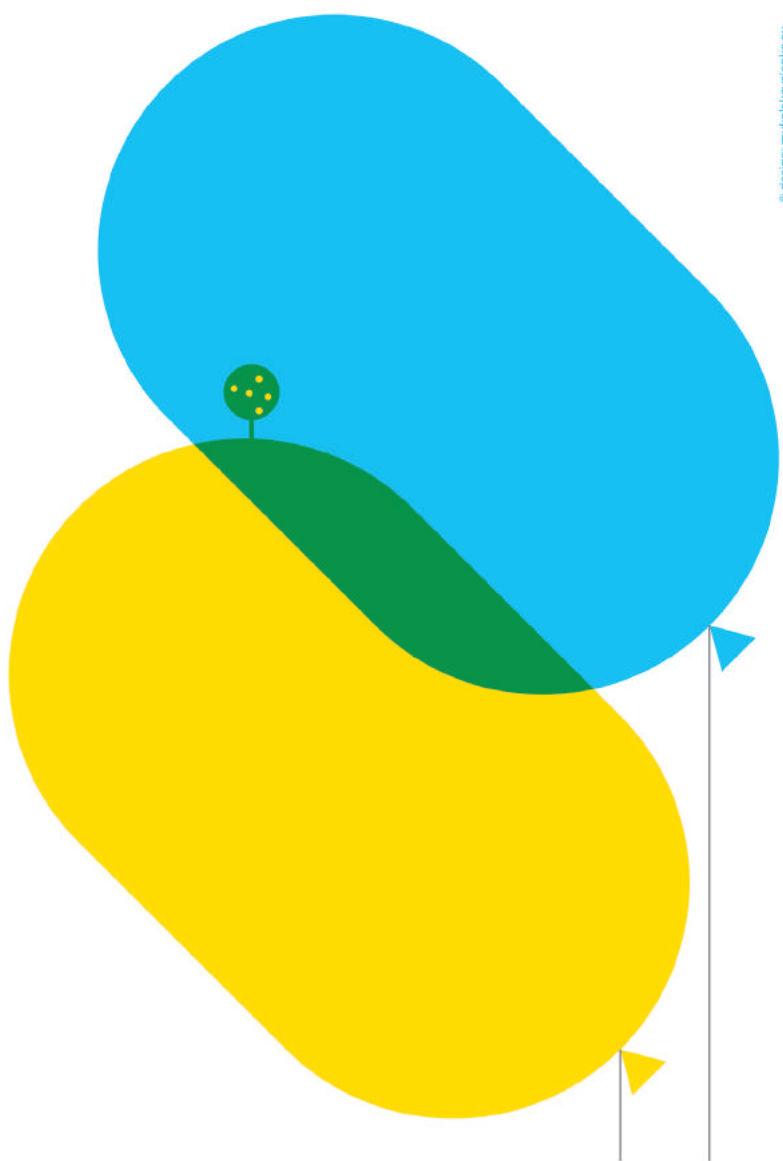
Наші відділення у прикордонних районах також мають україномовний персонал.

Надаємо інформацію про наші банківські продукти та послуги українською мовою на лінії DIALOG Live * 1100.

Організуємо медичне обслуговування

Наш партнер diagnose.me надає медичну та психологічну підтримку громадянам України через лінію «Здоров'я для України» за номером +421 2 21025075 та з україномовними операторами. Більш детальна інформація на сайті ua.diagnose.me

Актуальна інформація на сайті www.tatrabanka.sk/en/help-ukraine-ua/

© design: mykolobovak.com

Як віддати дитину до словацької школи?

Близько сорока батьків зателефонували Анні Симінгтон-Маар за останні два тижні. Вони хотіли віддати своїх дітей у її дитсадок у Братиславі, більшій частині довелося відмовити. Лише четверо дітей з України змогли прийняти до маленького приватного садочка «Rozmanita». Також телефон безупинно дзвонить у Ганки Заводної з дитячого куточка в Петржалці, який відкрили лише для українських дітей. До невеликого куточка вони можуть взяти 20 маленьких українців, а ще десятки батьків просять допомоги.

Словацькі школи вже прийняли 3400 дітей з України, і їх кількість стрімко зростає, із минулого тижня зросла майже вдвічі. Найбільше дітей приходять до шкіл у Братиславському краї, але місткість столиці швидко

вичерпується. Петржалка повідомляє, що в садочках більше немає вільних місць, у Ружиніві вже під саму зав'язку – це дві найбільші частини столиці.

Як допомогти зорієнтуватися

Як сьогодні батькам з України знайти місце в школі? Вони можуть звернутися до трьох місць. По-перше, вони можуть безпосередньо зв'язатися зі школою, до якої хочуть вступити. По-друге, вони можуть звернутися до засновника – муніципалітету в разі державних дитячих садків та початкових шкіл, у середніх школах регіону або у випадку приватних шкіл – до власника школи. Або вони можуть зв'язатися з регіональними департаментами управління освіти, які є в кожному краї.

Також Міносвіти опублікувало основну інформацію для

батьків українською мовою та інфолінії, на які можна зателефонувати й отримати відповідь рідною мовою. Міністерство також опублікувало електронну адресу ukrajina@minedu.sk.

Для багатьох батьків місце в школі є таким пріоритетом, що вони готові переїхати туди, де є вільні місця, каже Симінгтон-Маар. «В принципі, їм байдуже, в якому вони словацькому місті. Головне – навчання для їхньої дитини і робота для них», – каже вона. Однак батьки не мають можливості дізнатися, де є вільні місця в школах у Словаччині. Природно, вони обирають столицю і не знають, що тут зіткнуться з проблемою.

Вільних місць у Петржалці та Ружиніві немає

У Петржалці, яка налічує близько 100 тисяч мешканців, 20 дітей прийняли до дитсадків і не мають інших вільних місць, повідомляє міськрайон. У початкових школах навчається 85 дітей, щотижня наплив збільшується. Якщо два тижні тому прийняли 30 дітей, то наступного тижня школярів з України було вдвічі більше.

У Ружинівських школах навчається 127 дітей, у садочках – 18 дітей. У цій частині міста проживає приблизно 72 тисячі людей. «Багато початкових шкіл більше не можуть приймати інших учнів, і ми вже досягли стелі в дитячих садках», – каже Ружинів.

Два найбільші райони Братислави, Ружинів і Петржалка, мали проблеми з місцями в садочках задовго до кризи біженців – там народжується чимало дітей порівняно з рештою Словаччини, а кількість місць у яслах не збільшується.

Понад 140 дітей з України вступили до шкіл міста Кошице, їх розподіл там координує відділ освіти Кошицької мерії. За словами директора департаменту Беати Лопушнякової, більшість батьків звертаються зі своїми проханнями безпосередньо до директорів шкіл. Проте кажуть, що справляються з ситуацією, бо у Кошицях ще достатньо місць для дітей.

«Ми розглядали створення українського першого та другого класу в деяких школах під керівництвом вчителів з України, – розповідає Лопушнякова. Такий клас можна було б створити у школі в центрі Кошице, де зареєстровано багато нових учнів. Вчителі з України вже звертаються до управління освіти на роботу.

Деніса Гдовінова

Діти

Корисні посилання

Більше актуальної інформації про допомогу дітям, дитячих садочках, школах, психологічні підтримці для дітей знайдете на сторінці www.helpukraine.sk/ua#kids

Багато шкіл готові прийняти ваших дітей. У Словаччині відвідування школи є обов'язковим для дітей віком до 16 років, тому всім дітям буде дозволено навчатися в школах за місцем вашого проживання або в іншому визначеному місці. Дитина повинна записатися до школи. Якщо батьки розпочали процес клопотання про надання притулку чи тимчасового притулку, школа зобов'язана включити вашу дитину до класу. Все, що вам потрібно зробити, це принести підтвердження з поліції у справах іноземців, а про все інше можна домовитися безпосередньо в школі.

Психологічна та інтеграційна допомога дітям

VuDPaP Науково-дослідний інститут дитячої психології та патопсихології

На сайті ви знайдете матеріали для роботи з дітьми, а також контакти мережі державних консультаційних центрів, де фахівці готові вам допомогти (вони також можуть вирішити питання інтеграції до школи, або направити вас до інших видів допомоги (медичної, соціальної). Будь ласка, зв'яжіться з нами в залежності від того, де ви живете.

www.vudpap.sk/krizova-intervencia/

Психологічна допомога

Корисні посилання

Більше актуальної інформації про психологічну підтримку знайдете на сторінці www.helpukraine.sk/ua#psychological-support

Ви переживаєте важкий період, тому цілком природно, якщо Ви відчуваєте потребу звернутися за допомогою до психологів. У вас є кілька варіантів, де ви можете поспілкуватися з експертами українською мовою.

Ліга психічного здоров'я запусає безкоштовну гарячу лінію «Незабудка» українською мовою, за телефоном **0800 222 450**. Команда українських психіатрів та психологів надаватиме допомогу людям, яким довелося тікати від війни в Україні, щодня, у вихідні та святкові дні з 13:00 до 21:00.

Організація IPčko запусає кризову лінію психологічної допомоги українською мовою. Вона безкоштовна, анонімна і працює щодня з 08:00 до 20:00. Команда складається з кваліфікованих психологів. Ви можете звернутися за телефоном: 0800 500 888, або на конкретну електронну адресу ukrajina@ipcko.sk www.krizovalinkapomoci.sk

Хто допоможе Україні також має в базі кілька волонтерів-психологів, якщо потрібно, відправте нам запит на допомогу через анкету на сайті: www.helpukraine.sk

Соціальна допомога

Корисні посилання

Більше актуальної інформації про соціальну та матеріальну підтримку знайдете на сторінці www.helpukraine.sk/ua#social-assistance

Матеріальна потреба Іноземець, який звернувся з проханням про тимчасовий притулок або вже має документ про дозвіл на проживання на території Словацької Республіки з позначкою «Біженець», може звернутися до Управління з питань праці, соціальних питань та сім'ї (за місцем проживання) для отримання матеріальної допомоги. Біженці з України мають право на основні пільги та допомогу у тому самому обсязі та на тих самих умовах, що громадянин Словацької Республіки. Допомога на дитину-утриманця виплачується на кожну дитину, яка досягла віку, в якому вона мала би відвідувати школу,

навіть якщо нині він/вона цього не робить. Допомога при матеріальній скруті становить 68,80 євро на особу на місяць. Якщо батько/мати має одну або не більше чотирьох дітей, він/ вона має право на 130,90 євро. Тимчасовий «переселенець» може отримувати як захисну допомогу (70,40 євро на місяць), так і допомогу на утримання дитини (19,30 євро на місяць). **Матеріально-продовольча допомога** Багато організацій та муніципалітетів організують збір матеріальної допомоги. Оновлений список точок видачі можна знайти на сайті helpukraine.sk

Медичне

Корисні посилання

Більше актуальної інформації про медичну допомогу знайдете на www.helpukraine.sk/ua#health-care

Невідкладна та життєво важлива допомога надається кожній особі в Словаччині безкоштовно. Особи, які подали заяву про надання тимчасового притулку або його вже отримали (біженці) мають доступ до невідкладної медичної допомоги, що оплачується Міністерством внутрішніх справ. Це забезпечується амбулаторною службою швидкої допомоги у регіоні або місті, де знаходиться пацієнт, або у центральній приймальній лікарні цього міста. Більше інформації на: www.e-vuc.sk У разі особливих потреби та на підставі індивідуальної оцінки

стану здоров'я заявника, Міністерство також оплачує надання інших необхідних медичних послуг.

Особи повинні підтвердити своє право на отримання медичної допомоги лише за допомогою картки іноземця, який клопочеться про надання тимчасового притулку, або дозвіл на проживання на території Словацької Республіки з позначкою «Біженець» ("ODÍDENEC").

Особи, які подали заяву про надання притулку (azyl), можуть отримати медичну допомогу у закладі в Гуменному. Якщо ви перебуваєте

в Словаччині на безвізовій основі, ви можете оформити комерційне медичне страхування, оскільки у вас немає доступу до словацького медичного страхування.

Лінія здоров'я для України - Швидка медична консультація українською мовою доступна безкоштовно, щодня з 7:00 до 19:00. по телефону або через онлайн-чат за номером **+421 221025075**, веб-сайт: ua.diagnose.me Ця лінія не являється лінією першої медичної допомоги! Лінія призначена для орієнтації у словацькій системі охорони здоров'я та консультації стану здоров'я з медичним персоналом.

У разі виникнення невідкладної проблеми зі здоров'ям слід зателефонувати до служби швидкої медичної допомоги за телефоном **155** або **112**.

Контакти лікарів стоматологів в Словаччині, які надають безкоштовну невідкладну допомогу знайдете тут: www.stomatolog.help

Люди з обмеженими можливостями:

Особи, які подали заяву про надання тимчасового притулку або його вже отримали (біженці) мають такий самий доступ до соціальних служб, як і громадяни Словаччини. Послуги надаються постачальниками соціальних послуг по всій країні. Люди з обмеженими можливостями, незалежно від віку, можуть знайти ряд послуг, підтримку та консультації від різних організацій, що представляють інтереси людей з обмеженими можливостями або спеціалізованих постачальників послуг на сайті: www.platformarodin.sk/ukraine або в місцевих органах влади (муніципальних, міських, регіональних органах влади, органах місцевого самоврядування).

Covid-19

Будь ласка, не нехуйте спостереженням за ознаками ковід-19 після прибуття. Всю важливу інформацію (таку як можливості тестування, вакцинації та чинні правила) можна знайти на: www.korona.gov.sk/uk/

Сьогодні нам можуть допомогти гнів і страх

Війні важче опиратися, ніж пандемії. Вірус – не був живою людиною, яка свідомо прийшла когось вбивати. Тільки війна виходить з людини, з агресора, який хоче захопити територію», – говорить психологиня Ганна Шевчікова.

Як ви пережили перші дні, коли російські війська напали на Україну?

Мабуть, так як усі – я відчувала тривогу, страх, жах і гнів.

Чи можна сказати, що далі слідуватиме, через які фази нам доведеться пройти?

Це вже буде дуже індивідуально, в залежності від того, як людина психічно налаштована. Проте важливо, щоби деякі з цих емоцій ми залишили, хоч вони вже трохи «набули» форми, яка не так «накриває». Добре бути з ними в контакт, бо ж не випадково людина наділена ними, й в таких кризових ситуаціях вони можуть нам допомогти.

Наприклад, страх допомагає нам бути обережними. Гнів може нам допомогти, щоби ми знали як оборонятися, емпатія допомагає нам мобілізуватися, щоби ми були солідарними, пропонували допомогу, і навпаки, щоби були здатні попросити допомоги, коли самі її потребуватимемо.

Що конкретно означає бути з ними в контакт?

Це означає, наприклад, що якщо ми починаємо відчувати тривогу чи сум, ми не повинні одразу втікати до іншої діяльності. Не уникати їх, а дати їм простір з усвідомленням того, що йдеться про реакцію на цю складну ситуацію і що це нормально. Комуś допомагає, коли він може виплакати, іншим – коли ділиться цими почуттями з близькими. Якщо їх не уникають, то саме ці емоції можуть спрямувати нас до того, що ми потребуємо.

Наприклад, тривога може привести людину до того, що вона почне дозувати коли та яку саме інформацію споживати, аби не «захлинутися» нею. Дуже здорово вміти дозувати інформацію, але не тільки з погляду кількості, а й якості. Ми повинні уважно добирати джерела, а також знаходити час і простір, щоби відпочивати від них. Наші емоції не можуть нас вберегти від того,

ФОТО Н - ТОМАШ БЕНЕДИКОВИЧ

що в цій складній ситуації відбувається, але можуть нас нею провести.

Ви згадали стан, коли «захлинаєшся», як він проявляється і як впливає на нашу діяльність?

Це не клінічний термін, тому його важко точно визначити, але мова йде про стан, у якому наші емоції дуже загострені. Втім, я би сказала, що сьогодні наші загострені емоції є нормальною реакцією на цю ненормальну ситуацію. Хоч ми й переживаємо емоції сильніші ніж будь-коли, але добре усвідомити, що це не є чимось, чого ми не витримаємо або щось, що немає свого початку й кінця.

Ми не можемо від себе очікувати, що в ці дні будемо займатися звичною діяльністю, що будемо сконцентрованими й у хорошому настрої. Певний ступінь дискомфорту, навіть емоційного, є нормальною реакцією.

Ви говорите, що людина не повинна втікати від своїх емоцій. Це втеча, коли я хочу ввечері подивитися комедію і позбутися стресу?

Ні, точно ні. Навпаки, це добре, коли у вас є безпосередні джерела заспокоєння, з яких можна черпати, і коли можна свідомо відкласти поточну тему загрози

і присвятити себе іншим темам і видам діяльності.

Відмінність у свідомому підході, що людина усвідомлює свої емоції і вирішує зайнятися чимось іншим. Не намагається ці почуття чимось прикрити або втекти від них. Чи це допоможе, це залежить від того, наскільки добре людина обізнана. Комуś це допоможе, інший – подивиться фільм, але ті емоції все одно ним заволодіють. Добре, коли людина здатна усвідомити й з'ясувати, що ефективніше було би комуś зателефонувати й поділитися своїми почуттями.

Однією з емоцій, яку відчуваємо, й не тільки зараз, є гнів. Що з ним робити? Як дати йому раду, щоби людина не поведилася агресивно?

Агресія не обов'язково є поганою річчю, хоча вона тісно пов'язана з гнівом. Агресія є складовою частиною кожного з нас і вирішальним є те, як ми її «випускаємо». В першу чергу важливо усвідомлювати гнів, щоби ми були з ним в контакт і могли його «опрацювати» в такий спосіб, який не занурюватиме нас ані до глибокої ненависті, ані до бою, який веде в нікуди.

Гнів має в собі енергію, яка може нам допомогти, – наприклад, щоби ми могли реагувати

та оборонятися, коли потрібно. Ця реакція може мати різні форми: від перемоги на політичному рівні до фізичної реакції. Економічні санкції, які впроваджують політики, в цій ситуації є актом агресії, яка потрібна. Гнів може додати нам сили, щоби ми могли комуś допомогти й були задіяними.

Ще одна з сильних емоцій – відчуття безпорадності. Як з цим впоратися?

Це зовсім непросто. Частина нашої безпорадності є реальною. Приналежна даній ситуації. Якби ми не їли три дні, то були б голодні. Ми до певної міри справді безпорадні проти того, що спостерігаємо. Але це почуття, яке не вб'є нас, яке зможемо витримати, яке має свій початок і кінець. Від нього не втечеш. Допмагаючи комуś, ми можемо його полегшити, але не повністю усунути.

Коли ви кажете, що ми можемо щось витримати, приміром, досвід непередбачуваної пандемії, з якою ми жили два роки. На даний момент це перевага для нас, що ми маємо такий досвід, чи радше навпаки?

І так, і так. З одного боку, ми вже навчилися, що майже нічого не можна планувати і що все працює не так, як ми звикли, і що ми можемо впоратися з чимось непередбачуваним, але з іншого боку, виснаження через кризові ситуації є дійсно чималим.

Кожен з нас має певну міру того, скільки він може витримати, і в багатьох ця міра вже переповнена. Для нашої психіки війна є значно важчою, ніж пандемія. Вірус – не був живою людиною, яка свідомо прийшла когось вбивати. Тільки війна виходить з людини, з агресора, який хоче захопити територію. В цьому вона значно жажливіша, тому війні опиратися складніше, ніж пандемії.

У таких кризових ситуаціях людині добре просто продовжувати свій ритм життя, вміти підтримувати свої ритуали, зустрічатися з близькими нам людьми. Водночас добре, якщо ми можемо усвідомлювати свої внутрішні механізми, прислухатися до свого тіла, усвідомлювати фізичні та психічні потреби.

Яна Мочкова

Гроші

Корисні посилання

Більше актуальної інформації стосовно грошей, банків та пунктів обміну знайдете на сторінці www.helpukraine.sk/ua#money

Дійсною валютою в Словаччині є євро (EUR).

Українську гривню (UAH) можна обміняти в Словаччині в обмінних пунктах. З банків цю послугу пропонує лише Tatra banka. Готівку (EUR) також можна зняти з банкоматів за допомогою платіжних карток. Деякі словацькі банки (наприклад, Slovenská Sporiteľňa, Tatra Banka) допомагають людям з України отримати доступ до своїх фінансів:

- скасування комісій за зняття коштів в банкоматах за допомогою українських платіжних карток
- відкриття безкоштовних рахунків, враховуючи випуск платіжних карток та доступ до інтернет-банкінгу
- скасування комісій за перекази в Україну

Робота

Корисні посилання

Більше актуальної інформації стосовно процвештвання та робочих місць знайдете на сторінці www.helpukraine.sk/ua#work

Влаштуватися на роботу в Словаччині можна за наявності дозволу на роботу або довідки про можливість заміщення вакансії, що відповідає висококваліфікованій роботі. Після отримання тимчасового притулку в Словацькій Республіці вам дозволяється працювати в Словацькій Республіці без дозволу на роботу. Працевлаштування може бути у формі трудових відносин (тобто за трудовим договором) або у формі угоди про роботу, що виконується поза трудовими відносинами. За допомогою

в пошуках роботи, Ви можете звернутися до міграційної служби або неурядових організацій.

Перевірені портали пошуку роботи в Словаччині, які оперативно реагують на прохання людей, які тікають від війни в Україні, це: www.profesia.sk або www.kariera.sk або ви можете заповнити анкету на: www.istp.sk/help-ukraine?sglocale=uk

Торгівля людьми

Корисні посилання

Більше актуальної інформації стосовно безпеки знайдете на сторінці www.helpukraine.sk/ua#human-trafficking

Словаччина – безпечна країна. Однак такими кризовими ситуаціями, на жаль, зловживають погані люди. Тому будьте обережні, щоб не стати жертвою злочину торгівлі людьми (проституція, незаконне усиновлення, домашнє рабство, примусова праця, примусове жебрацтво на вулиці тощо). Коли слід бути обережним: якщо хтось пропонує роботу і не повідомляє вам адресу, назву роботодавця (або у вас дуже мало інформації);

- якщо хтось пропонує вам роботу на підставі усної домовленості, або контракт, який ви не розумієте;

- якщо хтось попросить вас надати їм документи під приводом того, що вони все за вас організують (у зв'язку з пропозицією роботи).

Ви маєте право запитувати інформацію та розуміти її. Ви маєте право запросити перекладача. Якщо ви хочете проконсультуватися або перевірити свою пропозицію роботи, не соромтеся дзвонити на **гарячу лінію помічі жертвам торгівлі людьми 0800 800 818**.

Допомога за кордоном

Корисні посилання

Більш актуальна інформація про допомогу за кордоном www.helpukraine.sk/ua#help-abroad

В наведених нижче посиланнях ви можете знайти види допомоги, які надаються ініціативами в інших країнах:

Чехія
www.stojimezaukrajinou.cz

Польща
www.gov.pl/web/mswia-en/information-for-refugees

-from-ukraine
www.unitedforukraine.org

Міжнародна допомога
www.sites.google.com/view/shelterforukraine/home

www.ukrainenow.org

Телефони

Корисні посилання

Більше актуальної інформації стосовно мобільних операторів та дзвінків в Словаччині знайдете на сторінці www.helpukraine.sk/ua#phones

Orange Slovensko пропонує вам передплачені SIM-карти з 10 ГБ даних і рахунком на суму 2 євро абсолютно безкоштовно. Отримати його можна, підтвердивши українське посвідчення особи (паспорт, ID-картка, дозвіл на проживання). Orange пропонує безкоштовні дзвінки в Україну та безкоштовні послуги (sms, інтернет) в роумінгу в Україні. Детальніше на: www.orange.sk/ukrajina

O2 пропонує громадянам України поблизу кордону та в будь-якому магазині O2 безкоштовні SIM-карти O2 SIM Freedom з поповненим рахунком на 5 євро та безкоштовним пакетом 15 ГБ на місяць. Дзвінки та повідомлення в Україну здійснюються за європейськими цінами. Детальніше на: www.o2.sk/ukraine

Мобільний оператор **4ka** на кордоні безкоштовно роздає клієнтам SIM-карти, потрібно лише указати свій закордонний паспорт. Обіцяють безліміт даних на 30 днів, і не виключають, що пропозиція буде продовжена. Наразі, вони вдвічі знизили ціну на дзвінки та SMS зі Словацької Республіки в Україну. Хвилина дзвінка коштує 0,24 євро, SMS – 0,10 євро.

Slovak Telekom пропонує українцям на кордоні SIM-картки з підпискою, та з поповненим рахунком на 10 євро, який клієнти можуть використовувати, щоб активувати пакет даних. Дзвінки та повідомлення зі Словаччини в Україну безкоштовні.

Сім-карта реєструється на Ваше ім'я, тому не передавайте її іншим людям. У випадку, якщо вона Вам більше буде непотрібна - зліквідуйте картку перерізавши її навпіл.

Чудове місце для початку

Ми допоможемо вам, якщо ви хочете бути на зв'язку з близькими або залишитися у Словаччині.

Передплачена карта O₂ Vol'nost'

Кожному, хто був змушений покинути свій дім в Україні, пропонуємо безкоштовно SIM-карту з кредитом 5 € та 15 GB передплачених даних. При закінченні кредиту достатньо відвідати будь-яке відділення O₂.

З картою O₂ Vol'nost' ви можете:

- телефонувати будь-кому в межах ЄС, вартість години розмов 0,10 €
- надсилати SMS до всіх мереж ЄС за 0,05 €
- використати 15 ГБ даних, як вважаєте за потрібне

Більше інформації на www.o2.sk/ukraine.

У нашому меню ви можете знайти також роботу

Ніхто не знає, як розвиватиметься ситуація далі. Втім, якщо ви вирішите залишитися у Словаччині й **будете шукати роботу, ви можете звернутися до нас.** Ми маємо відкриті робочі позиції у різних сферах.

Слідкуйте за інформацією на сайті www.profesia.sk

Вам не потрібно турбуватися про мовний бар'єр. Курс словацької мови буде частиною вашої підготовки до роботи.

#WeStandWithUkraine

Ці умови діють до 30 квітня 2022 року також для SMS і дзвінків в Україну. Про можливе продовження терміну ми надішлемо вам SMS-повідомлення.

O₂

Ручка – це мій Калашников

Щоранку він прокидається, переглядає новини і робить новий плакат. Але іноді він навіть не дивиться новини і все одно робить його. Вранці чи ввечері, не має значення. Він точно знає, що хоче сказати. У будь-який час доби.

«Я ненавиджу Путіна. Я хочу, щоби він пішов. Щоби залишив Україну в спокої. Щоби закінчилася війна», – каже український дизайнер Микола Коваленко.

Як графічний дизайнер починав у Києві в 1990-х роках, де став арт-директором та дизайнером відомого рекламного агентства з міжнародною репутацією. У Братиславі працює з 2015 року. Сьогодні його сестра перебуває з ним у Словаччині, решта родини та низка друзів все ще залишаються в Україні. Роблять, що можуть. Він намагається робити те ж саме тут, з того, що він знає найкраще. «Ручка – мій Калашников. Але якщо буде потрібно, я піду захищати свою країну», – каже він.

Не можна замінити цілу країну

Новини про вибух надійшли до нього через Facebook у четвер, 24 лютого. Читав і не вірив. «Катастрофа. Я досі не вірю, не розумію це», – говорить Микола Коваленко. Вулицями, де він ріс, уже їздять російські танки. Він родом із Запоріжжя, навчався в університеті в Донецьку, а згодом у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

«Україна – не Грузія. Це величезна країна, 40 мільйон людей. Не розумію, що Путін думає, що думають собі російські генерали. Деяких людей можна замінити, і посадити там своїх, але замінити всю країну ніколи не вийде», – каже Коваленко.

Щодо інтерв'ю, то спочатку він вагався, бо не почувається тим, хто наділений більшою проникливістю чи даром мовлення. «Моя мова – це моя робота, дизайн – це моє життя. Я не політик, я графічний дизайнер – і я теж дивлюся на те, що відбувається, очима звичайної людини», – каже Коваленко.

Його мама та ще одна сестра з дітьми залишилися в Україні.

ФОТО Н - ТОМАШ БЕНЕДИКОВИЧ

Через свій вік мама просто не здолала би таку довгу дорогу. Вони спілкуються час від часу, коли це можливо. В невеличкому місті, де вони живуть, часто відключають електрику та інтернет. Він залишається на зв'язку з багатьма друзями, які залишилися боронити країну. Багато з них ще чекають призову на військову службу, бо людей вистачає.

Він не підпадає під мобілізацію, оскільки вже сім років живе у Словаччині і має там постійне місце проживання. Але він уже думав про повернення. «Звичайно, – відповідає без найменшого вагання, на питання чи вміє воювати. – Пішов би. Хотів би захищати Україну, щоби це знову була вільна, нормальна країна. Паралельно розмірковую над тим, яким є моє завдання тут. Що можу зробити зараз. Кожен повинен робити те, що вміє найкраще. Тому роблю плакати, збираю гроші, які надсилаю на потреби армії та біженцям, але коли буде потрібно, то візьму Калашников», – каже Коваленко.

Нещодавно він також подбав про афіші та візуалізацію благодійного аукціону мистецтва, який проводився за

посередництва аукціонного дому «Soga». За роботи понад сотні вітчизняних художників і дизайнерів зібрано 70 тисяч євро. Вся сума пішла на потреби організації «Človek v ohrození».

(Не)спокійна країна

Кілька років тому друг з Кошиць підказав йому ідею приїхати до Словаччини. «Я працював у хороших агентствах у Києві, ми виграли багато призів, але я хотів спробувати ще щось», – розповідає Микола Коваленко. Коли я запитую, чи пов'язано це також із подіями в Україні, окупацією Криму та революцією на Майдані, він киває. «Я регулярно їздив на Майдан. Так, це також було пов'язано з тиском політичної ситуації в нашій країні», – каже Коваленко.

За його словами, українські політики теж робили помилки в минулому, але це не може бути поясненням усього, що сталося. «Знаєте, я справді дивлюся на це як звичайна людина, але я думаю, що це може дуже допомогти і тут: уявіть, що Польща чи Угорщина прийдуть і заберуть шматочок вашої країни, як це сталося, коли Росія прийшла в Україну, і забрала

Крим», – каже Коваленко. За його словами, те саме стосується Донецької та Луганської областей. «Навіть у Словаччині люди біля угорського кордону говорять угорською, можливо, вони ближче до цієї країни, але це не означає, що сусідня країна забере шматок вашої території. І я досі не розумію, як це могло статися», – додає він.

Коли він приїхав до Братислави, то знайшов там роботу, яку так охоче шукав. Спочатку було нелегко, особливо через мову, яку він не знав, але з кожним роком стає все краще. Робив те, що вмів найкраще – плакати.

Одні – в танках, другі – допомагають

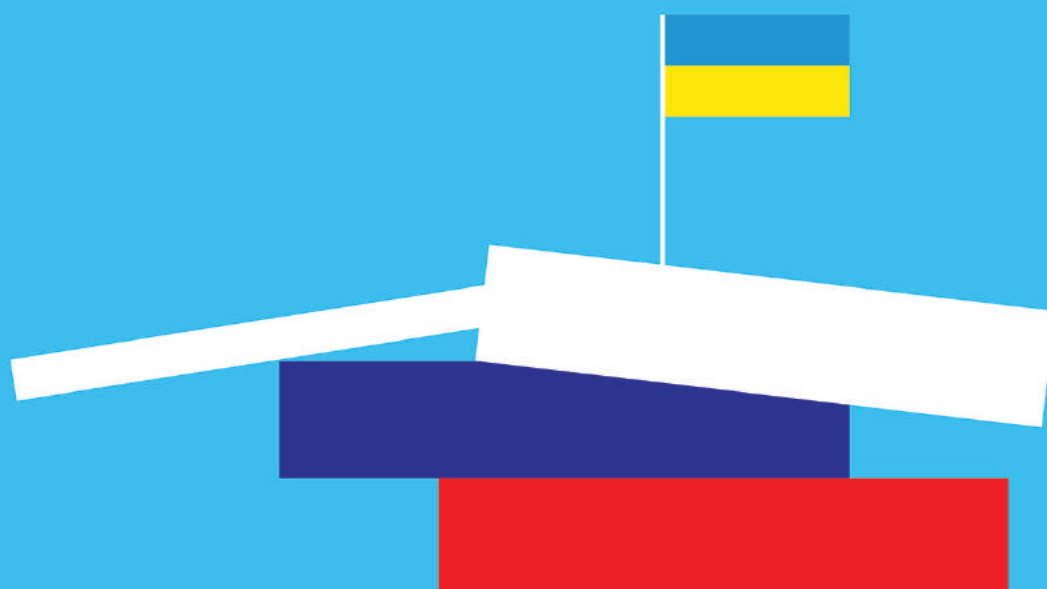
Незважаючи на те, що Микола Коваленко вже сім років живе в Братиславі і вважає її своєю домівкою, все одно почувається тут іноземцем. «Я й досі не володію гарною словацькою, щоби я міг розмовляти так, як би мені хотілося, та все одна вона вже краща», – говорить.

За його словами, трохи парадоксально, наскільки близькими й водночас далекими були Словаччина з Україною до війни. «Я не знаю, як це пояснити. Ми в чомусь схожі, у нас схожий менталітет, схожа мова, яка, принаймні, на мою думку, ближча до словацької, ніж, наприклад, до російської, але в той же час ми різні країни», – пояснює він.

На запитання, чи здатна буде Словаччина прийняти тисячі його земляків так, щоби в нас вони могли знайти собі дім, відповідає коротко: «Побачимо, як усе буде».

Звісно, краще би було, якби люди, що втікають від війни мали куди повернутися, але за всю допомогу й підтримку, яку бачить довкола себе, людям Словаччини вдячний. «Це дуже зворушливо, і ми це дуже цінуємо, – каже Коваленко. – Якщо Європа залишатиметься пліч-о-пліч з Україною, й Україна вистійть, українська ідентичність і культурна спадщина зберуться. Будьте з Україною в цю важку для неї хвилину. Коли Україна вистійть і зміцніє, а це точно станеться, ви будете мати сильного та успішного сусіда на сході», – додає він.

Яна Мочкова

Словацька мова легко дається українцям

Мовознавець Світлана Пахомова родом з Ужгорода, де майже 20 років завідувала кафедрою словацької філології. Останні чотири роки вона живе у Словаччині, викладає словацьку мову українським студентам Пряшівського університету. «Вже за кілька місяців вони зазвичай опановують словацьку», — каже Пахомова.

Словакам українська мова може здаватися схожою на російську. Наскільки вони насправді схожі?

Якщо дивитися на це з лінгвістичної точки зору, то всі слов'янські мови мають спільне коріння в праслов'янській мові, тому у них багато спільного. Але навіть коли українська територія була приєднана до Російської імперії у 17 столітті, росіяни не розуміли української мови, тож коли вони підписували угоди, їм потрібні були перекладачі.

Цікаво, як це можливо, коли це дві східнослов'янські мови? Якщо порівняти словниковий запас української та російської мов, то в них лише близько 62 відсотків однакових слів. А якщо порівнювати українську зі словацькою, то в них більше спільного — близько 66 відсотків.

Дозвольте навести ще один приклад. Один український депутат розповів, як був у російській думі до 2014 року, а російські депутати йому сказали: «У нас одна мова, ми народи-брати!» Тому український депутат під час виступу в думі почав говорити українською. Спочатку в залі запанувала тиша, а потім почулися крики: «Говоріть російською! Ми вас зовсім не розуміємо».

Звідки походять суттєві відмінності між українською та російською?

Словниковий склад російської мови розвивався під впливом різних племен, що жили або перетинали територію Російської імперії. Тому в них багато тюрських, мордівських слів, тощо. Це також видно з того факту, що якщо українська, білоруська, польська, словацька та чеська мова часто мають одне й те саме слово для назви якоїсь речі чи

діяльності, а російська — інше слово. Наприклад, українською «почекати», словацькою «почкати», чеською «почкат», а російською — «ждать». Усі слов'янські мови знають «цибулю», а російська має «лук». У всіх «тиждень», а у росіян «неделя».

Я можу назвати десятки таких прикладів. Тому не дивно, що коли поляк чи словак приїжджає в Україну, він може відносно швидко спілкуватися з українцями. А з росіянами важче.

Походження та історія окремих слів також багато говорять про менталітет нації. У російській мові, наприклад, кажуть «жениться на ком». Це означає, що чоловік вище за жінку. В українській мові те саме слово кажуть «одружуватися з ким». Це означає зробити когось своїм другом, супутником життя.

Чи легко українцям вивчити словацьку?

Загалом, слов'янам легко вивчати інші слов'янські мови, тому що вони споріднені. Звісно,

треба опанувати граматику, специфіку вимови, але в іншому маю досвід, що це йде дуже швидко. Особливо, коли людина має достатню мотивацію і хоче вивчати мову для себе, а не для когось іншого.

Я сама викладаю словацьку мову українським студентам Пряшівського університету і через кілька місяців вони зазвичай опановують словацьку. Виходячи зі свого досвіду, я переконана, що українцям не буде проблем з вивченням мови в Словаччині. І для словаків оволодіти українською не повинно бути проблемою. Ми з чоловіком написали словацький підручник для українців. Він вийшов у 2008 році і вже тоді ми думали, що було б добре зробити такий самий український підручник для словаків. Але тоді не було інтересу до цього, скоріше був інтерес до російської. Я думаю, що пора це змінити.

Сьогодні деякі біженці з України соромляться

говорити російською, хоча це їх рідна мова. У вас теж є такий досвід?

Моя колишня учениця Ірина вже близько 20 років живе у Швейцарії, де веде курс російської. Швейцарці люблять подорожувати, а завдяки російській можуть говорити в усіх колишніх радянських республіках. Мама Ірини кілька тижнів тому в Ужгороді захворіла на коронавірус і, на жаль, померла. Після похорону Ірина їхала додому до Швейцарії і по дорозі дізналася, що Росія вдерлася в Україну. Коли вона приїхала додому, перед будинком чекали її учениці з букетами квітів. І сказали їй: «Ірино, ми тебе дуже поважаємо, ти чудова вчителька, але зараз ми не можемо вивчати російську».

Патріотизмом українців зараз захоплюється вся Європа, фактично майже весь світ. Чи стосується це також їхнього ставлення до мови?

Мова дуже важлива для кожної нації. За часів Російської імперії українська була заборонена. Тому талановиті українські письменники, наприклад Микола Васильович Гоголь, були вимушені писати російською, якщо хотіли, щоб хтось їх взагалі знав і читав.

Мова — візитна картка нації, її дуже важлива риса. Після 2014 року багато людей в Україні перейшли з російської на українську. Сьогодні цей процес стає ще більш масовим.

Як, на вашу думку, може далі розвиватися ситуація в Україні?

Українці — нація героїв, вони люблять свободу — це у них закладено в генах. Ця традиція сягає козацьких часів, часів, коли ще київські князі захищали свою країну..

Це наша земля і ми її захищатимемо. Добре, що із Заходу йде військова допомога, але Україна просить, щоб закрили небо. Навіть якщо його не закриють, я переконана, що Україна переможе, тільки ціною значно більшої кількості жертв.

Мене лякає, що те, що зараз відбувається в Україні, анітрохи не турбує росіян. Нас болить кожна дитяча сльоза, а вони лише десь у книзі прочитали те, що сказав Достоєвський про дитячу сльозу. **Віталія Белла**

СЛОВНИК

Словацька та українська мови дуже схожі. Якщо говорити повільно і шукати можливі синоніми, ви, швидше за все, прийдете до згоди. Ось кілька основних фраз, які можуть стати в нагоді (і проілюструвати, що наші мови дійсно схожі).

ЗАСПОКОЄННЯ

Я голідний	Сом гладна сом гладни	Som hladná, Som hladný.
Я спраглий	Сом смадна сом смадни	Som smädná, Som smädný.
Я втомився	Сом унавена сом унавени	Som unavená Som unavený.
Мені потрібно відпочити.	Потребуем сі оддичнут	Potrebujem si oddychnúť.
Я не хочу бути самотнім.	Нечцем бит о самоте.	Nechcem byť osamote.
Я не хочу, щоб ми розлучалися.	Нечцем, аби сме са розделілі.	Nechcem, aby sme sa rozdelili.
Мені холодно.	Йе мі зіма.	Je mi zima.
мені жарко.	Йе мі горуцо.	Je mi horúco.
Мені сумно.	Йе мі смутно.	Je mi smutno.
Я наляканий.	Мам страч.	Mám strach.
Я не боюся.	Небоїм са.	Nebojím sa.
Я цього не розумію.	Нерозуміем тому.	Nerozumiem tomu.
Я не хочу про це говорити.	тусрсусь щ ещ рщмцкше	Nechcem o tom hovoriť.
Мені треба помитися.	Потребуем са умит.	Potrebujem sa umyť.
Мені потрібно перепакувати дитину.	Потребуем пребаліт діета.	Potrebujem prebaliť dieťa.

НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Допоможіть!	помоц!	Pomoc!
Ви можете нам допомогти?	Можете нам помоцт?	Můžete nám pomocť?
Зателефонуйте.	Заволайте	Zavolajte
в швидку допомогу	поготовост.	pohotovost.
Виклич поліцію.	заволает поліцію.	Zavolajte policiu.
я можу тобі подзвонити?	Можем сі заволат?	Můžem si zavolať?
Я загубився.	Стратіл/а сом са.	Stratil/a som sa.
Я втратив свою дитину.	Стратіло са мі діета.	Stratilo sa mi dieťa.
У мене не залишилося грошей.	Немам зо себою жіадне пеніазе.	Nemám zo sebou žiadne peniaze.

ПИТАННЯ

Це далеко?	Йе то далеко?	Je to ďaleko?
Куди ми йдемо?	Кам ідеме?	Kam ideme?
Де я?	Кде сом?	Kde som?
Куди йти?	Кам мам іст?	Kam mám íst?
Де туалети?	Кде су туалети?	Kde sú toalety?
Де я маю зупинитися?	Кде са мам убитоват?	Kde sa mám ubytovať?

Де є...?	Кде є...?	Kde je...?
Куди ти йдеш?	Кам ідете?	Kam idete?
Коли він повернеться?	Кеди са враті?	Kedy sa vráti?
Скільки це коштує?	Колко то стої?	Kol'ko to stojí?
Котра година?	Колко є годин?	Kol'ko je hodín?
Як дістатися до/з...?	Ако са достанем до/на...?	Ako sa dostanem do/na...?
станція	надражі	stanica
школу	школа	škola
дитячий садок	школка	škôlka
лікарні	немоцніца	nemocnica

У лікаря

Мені потрібен лікар.	Потребуем лекара.	Potrebujem lekára.
Болить голова / живіт / нога / рука / зуб.	Болі ма глава/брухо /нога/рука/зуб.	Bolí ma hlava/brucho/ noha/ruka/zub.
У мене лихоманка.	Мам теплоту.	Mám teplotu.
Дитина хвора.	Детя є хорє.	Dieťa je choré.
Мені потрібні ліки.	Потребуем свой ліек.	Potrebujem svoj liek.
Я не дуже добре себе почуваю.	Ніє є мі добре. Потребуем предпіс	Nie je mi dobre. Potrebujem predpis
Мені потрібен рецепт на ці ліки.	на тіето лієки.	na tieto lieky.
Сом теготна.	Я вагітна.	Som tehotná.
Мені потрібна гінекологія.	Потребуем на гінекологію.	Potrebujem na gynekológiu.
Мені потрібні прокладки.	Потребуем вложки.	Potrebujem vložky.

Розуміння

Я розумію	Розуміем	Rozumiem
я не розумію	Нерозуміем	Nerozumiem
Ви можете це повторити?	Можете то зопакват?	Můžete to zopakovať?
Будь ласка, повільно.	Просім, помали.	Prosím, pomaly.
Ти розумієш мене?	Розумієте мі?	Rozumiete mi?
Вибачте	Препачте	Prepáčte
Так	ано	Áno
ні	ніє	Nie
я не знаю	Невіем	Neviem
Це неправда.	То ніє є правда	To nie je pravda.
Ні, дякую.	То ніє є правда	Nie, ďakujem.
Я хочу.	Хцем	Chcem...
Не хочу.	Нечцем	Nechcem...
Дякуєм	дакуєм	Ďakujem

Коротка інформація, важливі посилання та контакти

Корисні посилання

Більше інформації
www.helpukraine.sk/ua#summarized-information

Хто допоможе Україні?	www.helpukraine.sk
Ліга прав людини і Марена:	www.ukraineslovakia.sk
Офіційний сайт Уряду Словацької Республіки:	www.ua.gov.sk/
Поліція - номер:	телефону 158 або 112
Служба медичної допомоги – номер	телефону 155 або 112
Пожежна служба- номер	телефону 150 або 112
Гарячі лінії Міністерства внутрішніх справ Словацької Республіки для україномовних	+421513 816 111 +421259 765 111
Словацька гуманітарна рада	Tel: +421 2 5020 0500 E-mail: shr@shr.sk
Міграційне управління МВС СР	+421 2 4341 4775 +421 2 4825 4104
Гаряча лінія Ліги прав людини (7:00-22:00)	0800 222 350
Кризова лінія психологічної допомоги українською мовою (8:00-22:00)	0800 500 888
Безкоштовна гаряча лінія довіри Незабудка українською мовою (13:00-22:00)	0800 222 450
Національна гаряча лінія для жертв торгівлі людьми (цілодобово)	0800 800 818

Посольства та консульства

Посольство України в Словацькій Республіці	Radvanská 35, 81101, Братислава, Словацька Республіка Телефон: +421 2 592 028 10
Генеральне консульство Словаччини в Ужгороді	Телефон: +380 312 613 495 E-mail: cg.uzhorod@mzv.sk
Консульський відділ Міністерства закордонних справ:	Tel: +421 2 5978 5978

Інформаційні та допоміжні послуги для іноземців

Організації, які надають інформацію іноземцям та біженцям про проживання, візи, притулок кількома мовами, правову та гуманітарну допомогу.

Міжнародна міграційна організація (ІОМ)

Інформація та консультації щодо в'їзду та перебування в Словаччині.

Інформаційна гаряча лінія:
0850 211 478 (по території СР)

З-за кордону:
+421 252 630 023, +421 556 258 662

Телеграм та додаток Signal:

+421 908 767 853

(лише голосовий зв'язок)

Пошта: mic@iom.int

Більше інформації на:

www.mic.iom.sk

Ліга прав людини

Гаряча лінія для громадян України:
+421 918 366 968,

[ukrajina@hrl.sk,](mailto:ukrajina@hrl.sk)

www.ukraineslovakia.sk

Mareena

+421 948 113 947

[info@mareena.sk,](mailto:info@mareena.sk)

mareena.sk

Človek v ohrození

Гаряча лінія: **+421 917 239 708**

[potoc.ukrajina@](mailto:potoc.ukrajina@clovekvhrozeni.sk)

clovekvhrozeni.sk

www.clovekvhrozeni.sk

Словацька асоціація адвокатів - юридична допомога.

На сайті www.sak.sk можна шукати юристів юристів, які надають безкоштовні послуги в рамках допомоги Україні.

У сфері експертизи необхідно вибрати останній варіант «безоплатна правова допомога Україні (pro bono právna pomoc Ukrajině)».

Телефон **+421 911 175 387,**

+421 (0) 2/204 227 44

Пошта: potoc@sak.sk

www.sak.sk/web/sk/cms/sak

SOS Україна Словаччина

Українська громада в Словаччині

+421 911 201 889

ukrajina.sk.sos@gmail.com

Ukraine-Slovakia SOS

Словацький Червоний Хрест

redcross.sk

+421 257 102 323